

дітей, що свідчить про поширення серед половців міфів, пов'язаних з генеалогією давніх тюрків, які вірили у своє походження від священної тварини пса-вовка. Тюрк. *b a g a q* має значення "собака, який відрізняється надзвичайною спритністю й загарливістю та вважається найкращим серед хортів" [4, с.83].

К О Б А Н, половецький хан. Власне ім'я *Q a p a n* засвідчене у словнику Махмуда Кашгарли (XII ст.), а також у пам'ятках рунічного письма (напис Тоньюка): *qaraǰan/qarǰan* "титул та прозвіско хана" [4, с.420], яке А. Кононов, посилаючись на В. Радлова, ототожнював з *qaraǰan/qarǰan* "хизак (про диких звірів)" та вважав похідним від *q a p a*- (пришвидшувальна форма) < *qar-* "хапати; хапати зубами, ротом" [8, с.91;177]. В цьому разі знову маємо справу з перенесенням тотема на систему антропонімів, пор. тюрк. *q a b a n* "вепр, кабан; герой, витязь", *qoraq* "великий, високий, переможець, звитязний" [1, с.439, 652].

К О Б Я К, половецький хан. Антропонім утворений у зв'язку з тотемними віруваннями: тюрк. *k ö r e k* "собака". У складі каракалпацького етносу є плем'я *B a p a k o b y a k*, назву якого можна тлумачити так: тюрк. (засвідчене у Махмуда Кашгарі): *baqaq* "собака з довгою кошлатою шерстю, відрізняється надзвичайною загарливістю та зграбністю, вважається найкращим серед хортів" [4, с.83], також пор. *baqaq* *براق* "власне ім'я хана", "назва улусу у туркменів" [8, с.251].

К О Ч К А Р, чернігівський боярин, улюбленець князя Святослава Всеволодовича. Антропонім – тюрк. *q o ç q a r* "баран-запліднювач".

К У М А Н, половецький хан. В основі антропоніма – тюркський етнонім *q u m a n* "самоназва половців".

К У Н Я Ч Ю К, половецький хан. В основі антропоніма – слово *k ü n e ç* "сонце" + афікс – *ç ü k* = "сонечко".

К У Р Т Ъ К, **К У Р Ъ Т Ы К**. В основі антропоніма назва тотемної тварини: тюрк. *q u r t* "вовк" + афікс зменшувальної форми – *ı q* = "вовченя".

М О Н Ч Ю К, боярин володимиро-волинський, прихильник Володимира Ігоревича, противник Данила й Василька Романовичів; **М О Н А Ч Ю К**, половецький хан. Антропонім – тюрк. *m o n ç u q* "талісман, амулет, коштовний камінь, намисто". Слово увійшло в українську мову в дещо іншій фонетичній формі: "б у н ч у к", штандарт у війську запорізькому.

Т О Г Л І Й, **ТУГЛИЙ**, половецький хан. Антропонім – тюрк. *tuǰlıǰ* (*tuǰ* "бунчук" + афікс – *lıǰ* = "той, хто має штандарт туг (бунчук)").

Таким чином, чітко вирізняються три моделі творення давньотюркських антропонімів:

1. Імена ханів складаються з двох іменників, семантичне значення яких асоціюється з поняттями вишості, шляхетного походження. Другий компонент структури багатьох таких антропонімів – слово *o p a* "рід, плем'я".

2. Друга група антропонімів – це дієслівні утворення, переважно дієслова у формі 2-ої особи наказового способу.

3. Третя модель – це антропоніми у формі іменників-назв тотемних тварин, амулетів, військових штандартів тощо.

*Тут і далі число в дужках означає сторінку літопису за виданням: Літопис Руський. – К.: Дніпро, 1989.

Радлов В. Опыт словаря тюркских наречий СПб., 1983. – Т.2. Турецко-русский словарь. М., 1977. Тюркская ономастика. Алма-Ата, 1984. Древнетюркский словарь. Л., 1979. Проблема общности алтайских языков. Л., 1971. Грамоти ХІУ ст. К., 1974. *Халимоненко Г.* Институт козацтва: тюркського й українського \ Східний світ. 1993, №1.-С.15-22. *Будагов Л.* Сравнительный словарь турецко-татарских наречий. –Т.1-2. – СПб., 1869. *Севортян Е.* Этимологический словарь тюркских языков. М., 1978. *Ономастика Средней Азии.* – Фрунзе, 1980.

Надійшла до редколегії 19.11.2008

Омер Дерменджи, канд. філол. наук, доц.

ДО ПИТАННЯ ТРАНСЛІТЕРАЦІЇ ВЛАСНИХ НАЗВ ТА ІМЕН У ПРАКТИЦІ ТУРЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Стаття присвячена актуальному питанню транслітерації власних назв та імен у практиці турецько-українського та українсько-турецького перекладу. Автор класифікує найпоширеніші випадки транслітерації з погляду відповідності фонетичних систем двох мов, формулює проблему та пропонує шляхи її вирішення.

The article is devoted the question of transliteration of the own names and names in practice of the Turkish-Ukrainian and Ukrainian-Turkish translation. An author classifies the most widespread cases of transliteration from point of accordance of the phonetic systems of two languages, formulates a problem and offers the ways of its decision.

На тлі активного міжкультурного турецько-українського спілкування, розвитку політичних, економічних, соціальних взаємин, залишається актуальним питання відтворення на письмі власних назв, імен та слів тюркського походження українською мовою.

Загалом питання правопису слів, які приходять з іншої мови, вирішується двома шляхами: через транскрипцію та транслітерацію. Відмінність цих двох методів в контексті практичного застосування у лінгвістичному полі турецької та української мов висвітлена в окремому розділі посібника "Практика перекладу" [1, с. 90-110]. На особливості співвідношення перекладу і транскрипції у свій час звернув увагу О Реформатський: "Якщо з точки зору загальної теорії трансформації транскрипція є також перекладом, то в галузі спеціальній переклад і

транскрипція можуть бути протиставлені одне одному, бо по-різному втілюють формулу Гердера: "Слід зберігати своєрідність чужої мови й норму рідної", а саме: 1) переклад прагне "чуже" максимально зробити "своїм"; 2) транскрипція прагне зберегти "чуже" засобами "свого". Таким чином, в практичній площині переклад і транскрипція мають розглядатися як антиподи" [2, с. 312]. Іншими словами, власні назви чужої мови не підлягають перекладу і вимагають застосування транслітерації.

М. Вакуленко наголошує, що основою мови є звукові форми, для відображення яких застосовується письмо. Тому при запозиченні, тобто входженні слова в іншу мову, необхідно вдаватися до відтворення звуків за допомогою граматичної транскрипції. Питання у тому, як її застосовувати [3, с.6]. Рішення цього питання дослідник бачить в інваріантному

транскрибуванні, тобто послідовному відтворенні звучання вихідного алофона (найчастіше – головно-го вияву) даної фонемі, явно чи неявно присутньої в мові-першоджерелі вихідним (основним) алофоном мови-сприймача. "Це фонологічна модифікація граматичного транскрибування, яка нейтралізує взаємодію складників мовлення і тим самим "згладжує" надміру гострі особливості вимови першоджерела", – пояснює М. Вакуленко [3, с.7]. Послідовне застосування інваріантного транскрибування при запозиченні особливо важливе для української мови, оскільки відображає її основні засади – фонетичну ("як чуємо, так і пишемо") та морфологічну (незмінне написання одних і тих же морфем).

Чинне четверте видання Українського правопису [4], загалом, регламентує правила написання слів іноземного походження. Втім, практика турецько-українського перекладу виявляє комплекс проблем транслітерації, який ми розглянемо нижче.

Як український, так і турецький алфавіти за своєю природою є фонетичними, тому питання полягає, швидше, не у пошуку адекватних засобів фонетичного відтворення, а у площині графічного вираження цієї адекватності.

1. G H Ğ

Питання вживання дзвінкого G і глухого H в українському правописі остаточно не розв'язане. Третє видання українського правопису повернуло до абетки літеру *г*, але сфера її вживання чітко окреслена не була. Харківський правопис 1929 року, дійсний в українській діаспорній літературі й пресі, на ґрунті якого був створений Г. Голоскевичем "Правописний словник" [5], пропонує транслітерувати через дзвінке *г* всі G у словах іноземного походження. Натомість глухому H відповідатиме на письмі буква Г, і лише німецький дифтонг *CH* позначатиметься буквою *х*.

Розрізнення *г* та *г* у неслов'янських іменах та прізвищах, а також у новіших загальних назвах відповідно до вживання *h* та *g* у мові-джерелі є вихідним принципом укладання сучасних українських словників даної тематики [6; 7]. Такий підхід цілком придатний для відтворення турецьких власних назв українською на письмі.

Натомість, четверте видання правопису радить не розрізняти на письмі дзвінкий G та глухий H, транслітерувати їх через фарингальне *g* і дозволяє вживати *х* в деяких словах англійського походження, таких як: *хобі, хокей, хол, Хемінгуей* та ін. [4, с. 98]

Турецька мова має фонемі [g], [h], [ğ]. Фонетично виправданою є необхідність адекватного їх відтворення на письмі, що унеможливило транслітерацію цих фонем однією літерою *г*, як це пропонує робити чинний правопис української мови. На нашу думку цілком доречним є вживання на означення турецького проривного задньоязикового приголосного G відповідного за утворенням українського Г, наприклад, *Галатасарай, Галата, Гєбзе, Гєдіз, Гюль, Бінгюль* тощо. Такий принцип транслітерації укорінений в українській лексикографії: у частині нормування вживання дзвінкого *г* прикладом слугує тюркське слово *гяур* [5; 6; 7].

У практиці турецько-українського перекладу існує непорозуміння із транслітерацією глухого фарингального турецького [h], яке часом передається україн-

ським фарингальним дзвінким [g], а інколи, під впливом російської фонологічної системи відтворюється задньоязиковим глухим [x]. Наприклад, слово *hıçra* в перекладі О. Кульчицького фігурує як "*хїджра*" [13], а в перекладах В. Дубровського – "*гїджра*" [14]; О. Кульчицький транслітерує турецьке *hamal* як "*хамал*", хоч в українській літературі функціонує однокорінне слово у формі "*Гамалія*". Втім, у перекладі цього автора взагалі нема єдиного підходу до вирішення питання транслітерації турецьких *h*, *g*, *ğ* – одну і ту саму букву перекладач транслітерує по-різному: *Улудаг (Uludağ)* і *мырпа (tuğra)*, останнє належить, швидше, до курйозів.

Вживання *g* для транслітерації *h* частково регламентовано правописом – у прикладах § 87 зустрічаємо ім'я *Магомєт* [4, с. 98]. Так само функціонують у мові імена *Ібрагім, Гамалія*. Але на практиці трапляється паралельне вживання, наприклад *Гасан – Хасан, Гюсеїн – Хусейн* або взагалі відтворення *h* через *х*, як в іменах *Ахмет, Ферхат* та ін. Дещо окремо стоїть група власних імен зі складовою "*han*" (*Erhan, Orhan* та ін.), де питання відтворення турецького [h] за допомогою українського [x] можна вважати припустимим з огляду на історичну динаміку засвоєння тюркізму "хан" українською мовою.

Погляд на питання еквівалентності турецького [h] в українській тюркології аргументовано сформулював проф. Г. І. Халимоненко: "Щоб навчитися вимовляти звук [h], радимо швидше орієнтуватися на український фарингальний дзвінкий [g], маючи на увазі, що турецький *h* – теж фарингальний, але глухий. Але аж ніяк не можна вимовляти звук [h] так, як його артикують деякі випускники вищих шкіл Росії (...) – адже український і російський задньоязиковий глухий [x] складає враження хриплячого звука, тоді як при утворенні турецького *h* чується, ще раз нагадуємо, тільки легкий шум при видиху повітря" [8, с. 12].

Таким чином, розбіжності у відтворенні турецького *h* у власних назвах українською мовою виявляють певну залежність від російського фонологічного типу транслітерації. Вироблення правописної норми сприятиме врегулюванню цього питання.

Складніша ситуація з фонемою [ğ]. Підручник турецької мови П.Кузнецова, який є базовим на початкових етапах викладання цього предмету у багатьох центрах сходознавства в Україні, пропонує взагалі не артикулювати *ğ* і читати комбінацію двох голосних і цієї літери (*a+ğ+a*) як просте подовження голосної або поєднання двох голосних [9, с. 62-64].

Але історично засвоєні українською мовою тюркізми свідчать про тенденцію до позначення цієї фонемі на письмі буквою *g*. Так, слово *dağ* (*тур.* гора) у кримській топоніміці звучить не як "да", а зберігає кінцевий приголосний – "даг": *Карадаг, Аюдаг* тощо. Так само слово "*ağa*" існує у мові як "*ага*", хоч у літературі трапляються курйози типу "*ара*" М.Орлича [10, с. 52] тощо.

На артикуляційній подібності фонемі [ğ] до українського фарингального дзвінкого [g] наголошує проф. Г.Халимоненко [8, с. 11]. Отже, слід констатувати, що, хоч в українській фонологічній системі відсутній абсолютний відповідник турецькій фонемі [ğ], найближчою до нього є українське [g]. Оскільки у транслітерації власних назв, у тому числі антропонімів, неприпустима редукція жодного звуку при

транслітерації іншою мовою, адже це призведе до викривлення і, навіть, втрати змісту, компромісним рішенням буде вживання українського *є* на означення турецького *ğ*. Наприклад, *Асалиоглу, Ердоган, Шендоган* та ін.

Підсумовуючи, пропонуємо відтворювати українською мовою турецьке *ğ* через *г*, а глухі фонем [h] та [ğ] через фарингальне *є*.

2. Іншим актуальним питанням є чітке розрізнення на письмі транзем, які містять інформацію про нелінійну взаємодію фонем (чи інших фонетико-фонологічних елементів мови), та відтвір словосполук, яким відповідає одна звучна фонема.

Повної відповідності між звуками і буквами в українській мові немає. Деякі букви можуть передавати як один, так і два звуки. Так, букви *я, ю, є* передають по одному звуку, коли вживаються для позначення м'якості приголосних (*ляжу, люди, давне*) і два звуки, коли виступають а) на початку слова; б) після букви, що позначає голосний звук; в) після апострофа; г) після м'якого знака. Буква *ї* завжди передає 2 звуки: [j] та [i] [11, с. 28].

Натомість, подібної невідповідності у турецькій мові немає. У зв'язку з цим доречною буде раціоналізація транслітерації українською власних назв та імен турецької мови, які починаються з поєднання фонем [y+a], [y+u], [y+i], [y+e] через *я, ю, ї, є* – *Єнілдіз (Yeniöldiz), Юнус (Yunus), Юсуф (Yusuf), Явуз (Yavuz)* та ін.

Підтвердженням природності такого відтворення на письмі фонетичних сполучень на початку слова однією буквою знаходимо у запозичених тюркських реаліях в українській мові: *якут, яйла, Єнікале* тощо.

Дещо відмінна ситуація склалася з транслітерацією фонетичного сполучення [y+i] = [йи]. Відсутність в українській графіці аналогічної букви, яка би позначала на початку слова звуку [j] та [y], ставить питання буквального відображення комбінацією двох букв або адаптації до української звукової системи і застосування букви *ї*. З мотивів доцільності ощадного використання графічних засобів вважаємо останнє більш доречним у транслітерації власних назв та імен типу *Ілмаз (Yılmaz), Ілдіз (Yıldız), Ілдірим (Yıldırım)* тощо.

Вживання букв *я, є, ю, ї* для транслітерації відповідних турецьких сполучень *ya ye yu yi yi* запобігатиме також неприйнятному українській графіці скупченню букв і полегшуватиме читання таких імен, як *Süreyya* (пор. *Сюрейя – Сюрейїа*), *Taууір* (пор. *Тайїп – Тайїпін*) та ін.

3. Фонетична адекватність турецької та української мов у частині транслітерації фонем [ö] та [ü] не враховується чинною редакцією правопису, який радить передавати [ö] через [е], наприклад *Гете, Кельн* та ін. [4, с. 102]

Такий принцип зовсім неприйнятний у випадках, коли [ö] знаходиться в середині турецького слова після приголосного і фонетично відповідає українській комбінації *ьо* після приголосного в ситуації позначення м'якості приголосного перед *о*, як у словах *льоля, льон, сьогодні, трьох* тощо. Доцільність транслітерації [ö] українським буквосполученням *ьо* очевидна у словах *Töre – Тьоре, Bingöl – Бінгьоль* і т.п.

Водночас, український правопис фонему [ö] на початку слова і після голосного або приголосного, переважно на початку складу передає комбінацією *йо – його, мільйон, район* тощо. Засвоєння цього принципу при транслітеруванні турецьких власних назв призвело би до зайвого накопичення графічних символів, але не давало б ефекту максимальної фонетичної відповідності. До того ж, відповідником українського сполучення *йо* в турецькій фонетиці також є комбінація *yo*. Тому на початку слова пропонуємо передавати фонему [ö] через українське *о*, наприклад: *Ömer – Омер, Önder – Ондер*, група власних назв, у тому числі прізвищ з префіксом *Öz-*, типу *Özdemir – Оздемір* та ін.

Відповідно до окресленої нами парадигми розв'язується питання транслітерації фонем [ü]: у середині слова після приголосного можна вживати українське *ю*, як у випадках позначення сполучення м'якого приголосного з *у* (*люди, дюраль, трюмо*) – *Atatürk – Атамюрк, Öztürk – Озтюрк, Kütahya – Кютагья, Gül – Гюль, Süleyman – Сюлейман, Hürrem – Гюррем* тощо. На початку ж слова доцільно передавати фонему [ü] українською *у* – *Üsküdar – Ускюдар, Ümit – Уміт, Ülker – Улькер, Ümraniye – Умраніє, Üçkemer – Учкемер* та ін.

Дещо окремо у цьому контексті стоїть питання транслітерації турецькою мовою українських власних імен із прикінцевими суфіксами *-сюк, -люк* (типу *Івасюк, Смолюк*). Із першого погляду нічого не заважає транслітерувати ці прізвища за принципом фонетичної відповідності, сформульованим вище: *İvasük, Smölük, Tarasük, Dremlük* тощо. Але особливістю функціонування фонем [ü] у прикінцевих складах слів турецької мови є виражене пом'якшення наступного за нею приголосного, що можна проілюструвати словами *kütük, büyük, sündük* тощо. Таким чином, українські прізвища у такій транскрипції читатимуться як [İvasük], [Smölük], [Tarasük] і т.ін. Окрім того, закон сингармонізму зумовлюватиме посилення цієї тенденції в афіксах, отже, отримаємо *Tarasük'ün, Smölük'le* і т.п. Таке пом'якшення не є притаманним українській вимові, де прикінцевий приголосний [к] – глухий і твердий звук.

Якщо вважати суттєвим питання відтворення у турецькій вимові глухого твердого [к] наприкінці прізвищ з суфіксами *-сюк, -люк*, альтернативою може стати транскрипція українського [ю] турецькою комбінацією [yu]. Таким чином отримаємо *İvasyuk, Smolyuk, Tarasyuk* тощо. Прикінцевий [к] залишається твердим, відповідно, афікси теж тверді – *Tarasyuk'un, Smolyuk'a*. Утім, абсолютної фонетичної відповідності досягти не вдається у жодному з цих варіантів.

Деякі складнощі у транслітерації становить відтворення м'якості приголосного [l']([л']). Хоч цей звук присутній у фонетичній системі сучасної турецької мови, утім, він графічно не диференціюється. М'який [l'] характерний для слів арабського, перського походження, які, між тим, становлять значну групу. Для слів турецького походження характерний твердий [l], у напрямку отвердіння відбувається асиміляція запозичених слів. Утім, звук [l] у таких іменах як *Emel, Adil, Zühal, Betül, Ülker, Gül, İclal* та ін. є м'яким, і транскрибуватися вони будуть відповідно: *Емель, Аділь, Зюгаль, Бетюль, Улькер, Гюль, Іджляль*. Але турецькі імена типу *Altan, Altay, Alkan, Sultan, Asli* містять тве-

рдий [l], і будуть передаватися українською мовою як *Алтан, Алтай, Алкан, Султан, Асли*. Отже, у питанні транслітерації українською мовою м'якого чи твердого [l] у турецьких власних назвах слід спиратися на вимовну традицію мови оригіналу.

Взаємопов'язаним із вищевикладеним є питання транслітерації турецькою мовою м'якого [l] в українських власних іменах типу *Ляпина, Ляшенко, Уляна* тощо. Слід зауважити, що питання позначення на письмі м'якості [l] в турецькій мові залишається дискусійним. Зокрема, існує надрядковий знак $\hat{}$, який свідчить про подовження голосного і пом'якшення попереднього приголосного. Але сфера застосування цього символу достатньо не окреслена. Детальне уявлення щодо дискусії навколо цього питання можна отримати із вступної статті до видання турецького правопису, укладеного колективом вчених, який очолює Омер Асим Аксой [15, с. 20-22].

Відтворити м'який [l] у прізвищах *Ляпина* чи *Ляшенко* можна за допомогою комбінації [ya]: *Lyapina, Lyashenko*. Використовувати у цьому випадку буквосполучення [ia] буде помилковим, адже воно не притаманне турецькій мові. Аналогічно буде позначатися м'якість у словах типу *Сян, Леся*: *Syan, Lesya*.

Фонема [ц] відсутня в турецькій мові, тому передавати її радимо комбінацією [ts]: *Цюрупинськ – Tsürupinsk, Паляниця – Palyanitsa* тощо. Нагадаємо, що українська буква [ш] позначає одразу дві фонемні і турецькою мовою відтворюється комбінацією [şç]: *Хрущ – Hruşç, Ляц – Lyaşç* та ін.

Деякі окремо стоїть питання функціонування деяких історичних реалій в українській мові. Насамперед, це стосується титулів та посад Османської імперії. Оскільки турецька граматична система не має категорії роду, запозичений титул-реалія потребує трансформації відповідно категорії роду української мови. Це питання не вирішено українським правописом, тому залишається широке поле варіативного вживання.

Як приклад, розглянемо слово *sultan*. Так, титул "султан" (*Hürrem Sultan, Safiye Sultan, Kösem Sultan*), наданий дружині султана Османської імперії, в українському мовленнєвому полі функціонує у трьох варіантах: "султанка", "султанша", "султана". З позицій

мовностилістичного використання морфологічних засобів недоречною буде слово "султанша", адже суфікс –ш(а) непритаманний українській мові, на що звернув увагу А.Капелюшний [12, с. 21]. У російській мові-джерелі суфікс –ш(а) надає іменникам жіночого роду значення "жінка чоловіка, який обіймає дану посаду або є представником цієї професії", наприклад, генеральша – жінка генерала, професорша – жінка професора і т.п. Тому стилістично невмотивованим є уживання іменників жіночого роду на позначення професій, посад жінок з невластивим українській мові суфіксами –ш(а), –их(а), адже може виникнути двозначність чи небажана для книжного мовлення експресивна забарвленість.

Слід зазначити, що не всі дружини султанів Османської імперії набували цей титул, який, водночас, був і посадою. Тому вживання форми "султана" здається більш доречним і стилістично виправданим.

Отже, у цій статті окреслено коло актуальних питань транслітерації турецьких власних назв, імен українською мовою у практиці турецько-українського перекладу. Автор не претендує на встановлення остаточної істини, метою цієї роботи є спонукання дискусії в середовищі мовознавців, результатом якої має стати напрацювання правописної норми з подальшим скеруванням її до Правописної комісії.

1. *Дерменджи О.* Практикум перекладу: українською та турецькою мовами. – Сімферополь: Оджак, 2007.
2. *Реформатский А.* Перевод или транскрипция? // Восточно-славянская ономастика. – М., 1972. – С. 311-332.
3. *Вакуленко М.* Наукові засади відтворення запозичених та іншомовних слів: інваріантна транскрипція і транслітерація // Вісник Книжкової палати. – 1999. – №10. – С. 6-9.
4. *Український правопис* / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови 4-те вид., випр. й доп. – К.: Наук. думка, 1993.
5. *Голоскевич Г.* Правописний словник. – Х.-К., 1930.
6. *Словник-довідник вживання літери г.* – Львів, 1993.
7. *Пономарів О.* Фонемні Г та Г. Словник і коментар. – К.: Просвіта, 1997.
8. *Халимоненко Г.* Турецька мова: Основи теоретичної граматики. – К., 1999.
9. *Кузнецов П.* Учебник турецкого языка. Начальный курс. – М., 2000.
10. *Орлич М.* Роксолана, царівна сонячна Опілля. – Львів, 2002.
11. *Козачук Г.* Українська мова для абітурієнтів. – К., 1993.
12. *Капелюшний А.* Практична стилістика української мови. – Львів, 1998.
13. *Памук О.* Мене називають червоним (Пер. О. Кульчицький) // Всесвіт. – 2005. – № № 3-4, 5-6, 7.
14. *Омер Сейф-еддін* Оповідання. / Передм. і перекл. з тур. В.Дубровського. – Харків, 1932.
15. *Ana Yazım Kılavuzu: Ömer Asım Aksoy'un Başkanlığına Bir Kurulucu Hazırlanmıştır.* – 9. Basım. – İstanbul: ADAM, 1994.

Надійшла до редколегії 17.11.2008

І.Л. Покровська, канд. філол. наук, доц.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА СПЕЦИФІКА ОПОВІДАнь ОСМАНА ЧЕВІКСОЯ

Дана стаття присвячена вивченню лексичних та семантичних особливостей мови оповідань сучасного турецького письменника Османа Чевіксоє. Розглядаються полісемічні, синонімічні, омонімічні явища та парні слова сучасної турецької мови в оповіданнях Османа Чевіксоє.

This article is awarded to the lexical and semantic secularities of the language of the Osman Chevixsoy's stories, which are modern. There are researched many semantic, synonymic and homonymic specifications and the 'repeated' words in Osman Chevixsoy's stories, which are written in the modern Turkish language.

Вивчення мови творів того чи іншого представника будь-якої національної літератури, лексико-семантичного складу його творів, емоційно-експресивних пластів, фразеологічних, стилістичних та інших особливостей є одним з найважливіших завдань лексикології зокрема і мовознавства взагалі. Така увага до вивчення засобів художнього висловлення, використаних в творах письменника, не випадкова, оскільки мова художньої літе-

ратури дає можливість збагачувати і вдосконалювати літературну мову [1, с. 5].

Важливим напрямком турецького мовознавства є дослідження мови творів тих майстрів слова, які вирізняються ясним і особливо відточеним стилем. Особливості мови і стилю багатьох таких художників слова не були об'єктом спеціального монографічного дослідження. До письменників, твори яких не підлягали всебічному лінгвістичному аналізу, і належить сучасний турецький письменник Осман Чевік-